

Jaargang 5, nr. 8, augustus 2019



Lees je liever in pdf? [Naar de nieuwsbrief](#)



Bloemrijke dijken mooi én goed voor veiligheid

Waterschap Vallei en Veluwe beheert de dijken sinds een paar jaar veel natuurvriendelijker. Het nieuwe maaibeheer heeft zichtbare resultaten! De Grebbedijk bij Wageningen is een mooie bloemrijke dijk geworden. Dat is niet alleen een mooi gezicht; met een bloemrijke grasmat is een dijk ook beter doorworteld en dat vergroot de waterveiligheid.

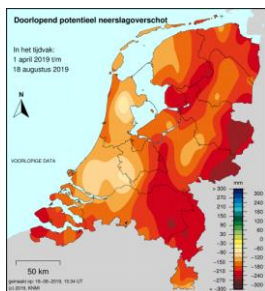
Ook op de IJsseldijk wordt niet alle begroeiing, maar een deel van de begroeiing in stroken gemaaid. Hierdoor blijft de dijk bloemrijk en geschikt voor insecten en vlinders.

Blijft er nog wat te wensen over? Jazeker! Water Natuurlijk wenst ook de dijken elders in Nederland, zoals bij de waterschappen Rivierenland en Rijn en IJssel, zo'n natuurvriendelijk beheer toe.

En niet alleen mooie dijken, maar ook schone sloten zijn belangrijk voor de biodiversiteit. Helaas is de waterkwaliteit van Nederlandse slootjes dit jaar gemiddeld slechter dan vorig jaar. Dat blijkt uit onderzoek van [IVN Natuureducatie en het Nederlands Instituut voor Ecologie \(NIOO-KNAW\)](#). In 2018 scoorden de slootjes een 6,9 en dat cijfer blijft nu steken op een 6,1.

Tijdens de IVN Sloopjesdagen hebben duizenden kinderen en volwassenen op ruim 100 plekken in het land waterdiertjes geteld en proefjes gedaan om de helderheid van het slootwater te bepalen. Vorig jaar werd deze activiteit voor het eerst gekoppeld aan 'citizen science'; vrijwilligers die data verzamelen voor wetenschappelijk onderzoek.

Er is zo'n 330.000 kilometer aan sloten in ons land, maar kleine slootjes worden nauwelijks meegenomen in reguliere monitoring van de Nederlandse waterkwaliteit. Sloten zijn wel belangrijk voor de biodiversiteit. Bijvoorbeeld insecten en vogels zijn voor hun voortbestaan afhankelijk van natuur in en rondom sloten. Bovendien vormen sloten een belangrijk onderdeel van verschillende natuurgebieden die met elkaar in verbinding staan.



Droogte stabiliseert, situatie in Achterhoek nog steeds problematisch

De aanhoudende droogte, in 2018 en ook nu in 2019, brengt de natuur onherstelbare schade toe. Dat [stellen Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten](#) op basis van waarnemingen in hun gebieden. Vooral in de Achterhoek en ook Twente staan plant- en diersoorten op uitsterven als gevolg van de huidige droogte en die van vorig jaar. Ook is er een sterke afname van toch al zeldzame vissoorten als beekprik en elrits.

Deze kunnen alleen overleven in beken met kwalitatief goed water, water dat er door de droogte van vorig jaar en dit jaar nauwelijks meer is. Door deze droogte zie je hoe kwetsbaar ons watersysteem is. De sponswerking is verdwenen. Ondanks de recente regen is in de Achterhoek, net als in Twente en de Peelregio, [nog steeds sprake van droogte](#). Het neerslagtekort is kleiner dan in 2018, maar vergelijkbaar met dat van de droge zomer van 1976. Grondwaterstanden blijven op veel plaatsen te laag en natuur en landbouw staan onder druk. De hoge zandgronden in het oosten en zuiden van Nederland zijn voor hun watervoorziening geheel afhankelijk van neerslag, omdat ze niet door rivieren en kanalen van water kunnen worden voorzien. Wanneer regen daar voor lange tijd uitblijft en de grondwaterstand zich niet kan herstellen, levert dit grote problemen op voor zowel natuur als landbouw.

[Bron afbeelding: KNMI](#)



Beregening uit grondwater baart zorgen

Vooralsnog gebruiken boeren steeds vaker grondwater om hun land te besproeien, nu steeds meer waterschappen een sproeiverbod instellen door de aanhoudende droogte. Dat blijkt uit een rondgang van [Omroep Gelderland](#) onder de waterschappen. Boeren mogen door de verboden geen water uit beken, sloten en vijvers gebruiken voor hun land. Daarom plaatsen steeds meer agrariërs een grondwaterpomp.

Als boeren grondwater willen oppompen, moeten ze daar melding van maken. Waterschap Vallei en Veluwe zag dat aantal stijgen van 20 in 2015 tot 86 in 2018. Voor 2019 kwamen er dit jaar al ruim 100 meldingen binnen. Ook in waterschap Rijn en IJssel is het aantal aanvragen gestegen.

Een grondwaterpomp mag in principe altijd geplaatst worden, mits het gemeld is bij het waterschap. Die kijkt hoeveel water er in de omgeving al onttrokken wordt aan de voorraad. In de buurt van kwetsbare natuurgebieden mogen boeren geen grondwater gebruiken om te sproeien.



Vallei en Veluwe houdt water langer vast

Waterschap Vallei en Veluwe heeft ervoor gekozen om water beter vast te houden voor droge tijden. Het waterschap [maait de oevers en bodem van de watergangen alleen waar het moet](#) om doorstroming te stimuleren en wateroverlast te voorkomen. Waar het kan, blijft begroeiing staan om water vast te houden en biodiversiteit te stimuleren.

Veel watergangen zijn straks gedeeltelijk of in verschillende fasen gemaaid. In de praktijk betekent deze nieuwe werkwijze dat met name in de droogtegevoelige gebieden de vegetatie tot zo'n 60 tot 100% blijft staan. Het wel, niet of gedeeltelijk maaien van de watergangen is afhankelijk van het risico op wateroverlast of watertekort.



PAS-geld nodig voor maatregelen tegen verdroging?

Op basis van het programma aanpak stikstof (PAS) werd alvast toestemming gegeven voor activiteiten die mogelijk schadelijk zijn voor beschermde natuurgebieden, vooruitlopend op toekomstige positieve gevolgen van maatregelen. Zo'n toestemming 'vooraf' mag niet (meer), aldus de Afdeling bestuursrechtspraak.

De praktijk laat namelijk zien dat de neerslag van stikstof door onder andere verkeer en landbouw niet afneemt. Ook is er twijfel of de verschillende natuurherstelmaatregelen die onder de PAS vielen wel het beoogde effect opleveren. Daarom heeft de rechter een streep gezet door dit programma.

Vanuit de PAS werd ook bijgedragen aan maatregelen die de verdroging van natuurgebieden moeten tegengaan. Door de onzekere toekomst van de PAS, is het nu ook onzeker of deze financiering voortgezet zal worden. Water Natuurlijk vindt dat de waterschappen alvast moeten kijken hoe de verdrogingsbestrijding met volle kracht voortgezet kan worden.



Naar een weerbare Alblasserwaard?

Als we de sponswerking van het veen in de Alblasserwaard met hogere winterpeilen beter kunnen benutten, levert dat een belangrijke aanvulling op van de grondwaterstanden. Het is ook beter voor de groei van het gras in het droge zomerhalfjaar. Dat staat in het rapport [‘Naar een weerbare Waard’](#), dat de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit van Zuid-Holland heeft laten opstellen.

Hoe harder we pompen, hoe harder de veengrond van de Alblasserwaard zakt. Als we op langere termijn het zwarte veen kwijtraken, dan raken we ook een grondsoort kwijt met een hoog organisch stofgehalte, met een rijk bodemleven, met een groot vochtvasthoudend vermogen. En niet alleen de bodem daalt, met het ‘verbranden’ van het veen, komt er ook CO₂ vrij.

Waterschap Rivierenland laat [een groot gemaal bouwen](#) bij Hardinxveld-Giessendam. Daarvoor wordt ook een 1,5 kilometer lang en 100 meter breed boezemkanaal gegraven. Een groot gemaal bij Hardinxveld is volgens berekeningen het beste bij het beheersen van de waterpeilen. Het te bouwen gemaal moet straks 1200 kuub water per minuut kunnen afvoeren. Qua grootte is dit ongeveer vergelijkbaar met het Kok-gemaal bij Kinderdijk. Het gemaal is belangrijk om het waterpeil beter te kunnen handhaven.

Maar nog dieper ontwateren is niet de bedoeling. Uit het oogpunt van bodemdaling is er veel voor te zeggen om, meer dan tot op heden gebeurt, het water langer vast te houden in de Waard zelf.



Rijnjutters Natte natuur in het Land van Heusden en Altena

Na de aanleg van nieuwe waterberging in het gebied Andelsch Broek / Pompveld, [zetten Brabants Landschap en Waterschap Rivierenland nu in](#) op versterking van de natte natuur. Deelgebieden worden één geheel, historisch landschap keert terug en de toegang tot het gebied voor recreanten wordt verbeterd.

Andelsch Broek / Pompveld is als Natura2000 gebied onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland en bovendien een Natte Natuurparel in Noord-Brabant. Bijzondere soorten als de bittervoorn en grote en kleine modderkruiper komen er voor. Het gehele natuurgebied is straks zo'n 250 hectare groot, vergelijkbaar met 500 voetbalvelden.

Een belangrijke maatregel is het omleggen van een hoofdwatgang die nu nog een scheiding vormt tussen Andelsch Broek en Pompveld. Door de watgang langs de oostelijke rand te leggen, vormen de gebiedsdelen één leefgebied voor bijzondere soorten als de bittervoorn en grote en kleine modderkruiper.

Via de hoofdwatgang kwam ook water uit agrarisch gebied rechtstreeks in het natuurgebied. Straks komt water vooral nog binnen via het al bestaande helofytenfilter, een natuurlijk zuiveringsproces dat wordt verbeterd. In diverse gedeelten van het gebied wordt het historisch landschap teruggebracht van voor de ruilverkavelingen: het eeuwenoude slootpatroon dat ook al zichtbaar is in de waterberging. Deze greppels houden ook meer water vast.



Rivierklimaatpark in de IJssel

Voor de waterveiligheid is het belangrijk dat de hoogwaterstand in de IJssel tussen Arnhem en Dieren omlaag gaat. Een samenwerkingsverband van verschillende overheden, waaronder waterschap Rijn en IJssel, heeft het gebied omgedoopt in Rivierklimaatpark IJsselpoort. Ze willen in de uiterwaarden de kades verlagen en hoogwatervrije (bedrijven)terreinen 'stroomlijnen'. Dat moet circa 20 centimeter waterstands daling in de IJssel opleveren. Ook moeten voor de scheepvaart diverse knelpunten worden opgelost.

Tegelijk is het de bedoeling dat er natuurvriendelijke oevers, nevengeulen, stroomdalgraslanden, heggen en ooibos komen. Zo ontstaat

een groene long die natuurgebieden verbindt en waar de bewoners van Arnhem en de dorpen in de omgeving kunnen recreëren. Dat staat in het concept Voorkeursalternatief. Volgens het samenwerkingsverband [vonden de aanwezigen op drie avonden in juli het een evenwichtig plan](#). Er werd veelal enthousiast gereageerd op de geplande toename van natuur in het Rivierklimaatpark. Ook de maatregelen voor een verbeterde toegankelijkheid van het gebied konden duidelijk op brede bijval rekenen. Er waren ook, deels eerder geuite, kritische geluiden. Natuurliefhebbers maken zich bijvoorbeeld zorgen of een toename van recreatief gebruik wel goed samengaat met rust- en foerageergebieden voor vogels. Een belangrijk bespreekpunt blijft ook het toekomstperspectief voor de agrariërs in het gebied. Zij zitten nu al klem en er is geen grond beschikbaar voor de gewenste extensivering.



Crescentpark in Harderwijk open voor publiek

Het pas aangelegde Crescent Park in Harderwijk is een mooi voorbeeld hoe water verbindt en hoe waterschap Vallei en Veluwe samen met gemeenten en inwoners werkt aan een klimaatrobuuste leefomgeving.

De gemeente Harderwijk en het waterschap Vallei en Veluwe hebben het park samen met huidige en toekomstige bewoners ontwikkeld. Het park is tegelijk ook waterbergingsgebied.

Het park is nu bijna klaar. Op 15 juli bezochten leden van de gemeenteraad Harderwijk en het Algemeen Bestuur van Vallei en Veluwe het Crescent park. Na korte inleidingen van wethouder Bert van Bijsteren en Water Natuurlijk- heemraad Frans ter Maten kregen de aanwezigen een rondleiding door het (bijna gereed zijnde) park. Tegelijk werd het park opgesteld voor publiek. Het park en met name de klimtoestellen en het water werden onmiddellijk ingenomen door spelende kinderen. Na de zomer wordt het Crescentpark officieel geopend.



Word nú lid van Water Natuurlijk!

Altijd al fraaie laarzenstickers willen hebben voor op je blauwe laarzen? Dan is dit je kans; [word nú lid](#) van Water Natuurlijk!

Agenda

Jubileum Stichting Lingewaard Natuurlijk

Stichting Lingewaard Natuurlijk viert haar 25- jarig jubileum met een bijzonder evenement. In Panorama Nederland wordt door middel van foto's een beeld geschetst van de toekomst van Nederland. [Meer info](#)
Bemmel, 23 tot 29 augustus 2019

Fortenfestival

Het publiek kan genieten van theater, films, beeldende kunst en muziek. Op zaterdag 14 en zondag 15 september staan de activiteiten op veel forten in het teken van het Open Monumenten Weekend. Ook forten die anders niet zijn opengesteld, zijn dan geopend voor publiek. [Meer info](#)
Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie, zaterdag 7 t/m zondag 15 september

Droge voeten - Wat waterveiligheid ons kan leren over missie-gedreven wetenschap

Hoe heeft ons watermanagement zich kunnen ontwikkelen tot een van de paradepaardjes in de wetenschap? En waarom functioneert het samenspel tussen overheid, publiek, kennisinstituten en het bedrijfsleven op dit vlak zo goed? [Meer info](#)
Amersfoort, maandag 9 september, 19.00-21.00u

Kraanwaterdag

Door mee te doen aan Kraanwaterdag 2019 start jouw klas het nieuwe schooljaar goed: meer kraanwater drinken in plaats van gezoete drankjes. Tot en met woensdag 11 september kun je jouw klas(sen) kosteloos aanmelden. [Meer info](#)
Landelijk, 25 september

Congres Waterbeheer en Landschapshistorie

STOWA en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed willen met u bespreken hoe landschapshistorie en waterbeheer elkaar versterken bij maatschappelijke opgaven zoals het verbeteren van de waterkwaliteit, klimaatadaptatie en het ontwikkelen van een recreatief aantrekkelijk landschap. [Meer info](#)
Amersfoort, dinsdag 15 oktober, 13.00-17.00u

Nationaal Congres Bodemdaling

Het Platform Slappe Bodem presenteert onder meer het nieuwe uitvoeringsprogramma voor de komende vier jaar. [Meer info](#)
Groenekan, donderdag 21 november 2019

Tiende Nationaal Deltacongres

Het programma van de dag wordt in september bekend gemaakt. Dan is er ook gelegenheid tot aanmelden.
Goes, donderdag 14 november

Natuurlijk Water

Redactie:

Rienk Kuiper

Deze nieuwsbrief automatisch toegestuurd krijgen kan [via deze link](#)

Bijdragen voor deze nieuwsbrief (ook van niet-leden van Water Natuurlijk) zijn van harte welkom!

Contact:

WaterNatuurlijkMN@gmail.com

Komt de nieuwsbrief in je spambox terecht? Neem dan ons mailadres WaterNatuurlijkMN@gmail.com op in je adressenlijst.

Steun Water Natuurlijk!

Doe mee en [word lid!](#)

